

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/191/2018
Identifikačné číslo spisu: 7813200805
Dátum vydania rozhodnutia: 30.10.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7813200805.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne W. H. trvale bytom v H., zastúpenej JUDr. Pavlom Kontrom, so sídlom v Rožňave, Čučmianska Dlhá 21, proti žalovaným 1/ Q. Q. a 2/ T. Q. obaja trvale bytom v H., obaja zastúpení JUDr. Ladislavom Törökom, advokátom so sídlom v Rožňave, Šafárikova 8, o zaplatenie 10.953,99 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp.zn. 9C/19/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 15. júna 2017 sp.zn. 9Co/431/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaným priznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) zo 7. júna 2016 č.k. 9C 19/2013-198 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa po zmene žaloby domáhala od žalovaných zaplatenia 10. 953,99 € s príslušenstvom z titulu vrátenia kúpnej ceny z bytu. V rozsudku právne odôvodnenom ust. § 47 ods. 1, 2, § 107 ods. 1-3, § 133 ods. 2, § 451 ods. 1,2, § 456, § 457 a § 3 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.z.“) bral do úvahy právny názor vyslovený Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „odvolacím súdom“) v uznesení zo dňa 30. novembra 2015 sp.zn. 1Co/749/2014, ktorý uzavrel, že pokiaľ sa žalobkyňa domáha od žalovaných zaplatenia sumy 10. 953,99 € s prísl. titulom vrátenia kúpnej ceny, ktorú odovzdala ako kupujúca, žalovaným ako predávajúcim na základe kúpnopredajnej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 9. novembra 2005, jej nárok je premlčaný, preto žalobu zamietol.

2. Odvolací súd na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 15. júna 2017 sp.zn. 9Co/431/2016 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákona č. 87/ 2017 Z.z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“) potvrdil. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaní majú voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu (§ 396 ods. 1 v spojení s 255 ods. 1 C.s.p.). Odvolacie námietky žalobkyne, ktoré uplatnila odvolacími dôvodmi v zmysle § 365 ods. 1 písm. d/, f/ a h/ C.s.p. považoval

odvolací súd za neopodstatnené. Zhodne so súdom prvej inštancie odvolací súd zopakoval, že otázka premlčania nároku žalobkyne bola posúdená správne, pretože žalobkyňa sa dozvedela, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jej úkor obohatil, uplynutím trojročnej lehoty od uzavretia zmluvy, t.j. dňom 10. novembra 2008, kedy platí zákonná fikcia odstúpenia od kúpnej zmluvy. V zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka lehota uplynula dňa 10. novembra 2010 a žalobkyňa podala žalobu na súde až 23. januára 2013, teda po uplynutí subjektívnej dvojročnej premlčacej doby a uzavrel, že žalobkyňa si vlastným zavinením vytvorila podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania zo strany žalovaných. Odvolací súd skúmal, či vznesenie námietky premlčania nie je vzhľadom na okolnosti danej veci v rozpore s dobrými mravmi a uzavrel, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že uplatnenie premlčania nároku zo strany žalovaných nemožno považovať za konanie vykazujúce znaky priameho úmyslu poškodiť druhého účastníka. Na odvoláciu námietku žalobkyne, ktorá tvrdila, že nemala žiadne právne vedomie a znalosti v súvislosti s vyhotovovaním kúpnej zmluvy napriek tomu, že predmetnú zmluvu sama vyhotovila, rovnako považoval za neopodstatnenú, keďže z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie bolo zrejmé, že žalobkyňa musela mať o týchto účinkoch vedomosť.

3. Proti takémuto rozsudku, a to v celom rozsahu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z toho, že jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Podľa presvedčenia dovolateľky napádaný rozsudok trpí vadou nepreskúmateľnosti, keď odvolací súd sa síce námietkami odvolania zaoberal, ale nesprávne sa s nimi vysporiadal. Nesprávnym je podľa nej tiež názor o nemožnosti aplikácie ustanovenia § 3 Občianskeho zákonníka. Ďalej uvádzala, že odvolací súd v bode 28 rozsudku zo dňa 15. júna 2017 uvádza, že neznalosť alebo neúplná znalosť zákonov a z toho vyplývajúce nesprávne právne posúdenie právnych dôsledkov právnych skutočností možno ospravedlniť len výnimočne, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad, a preto dovolateľka podotkla, že § 47 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka rôzny výklad pripúšťa rovnako ako výklad § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka aplikujúc ho na daný skutkový stav. Na základe uvedeného žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaní dovolací návrh nepodali.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti C.s.p. v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané napádané rozhodnutia oboch nižších súdov, a to za podmienky jej zastúpenia i spisania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C.s.p.) skúmal predovšetkým bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.), potom dovolací súd uvádza nasledovné :

6. Aj za účinnosti C.s.p. treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (v tejto súv. por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C.s.p.

8. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Právna veda považuje prípustný predmet, t.j. aké rozhodnutie možno preskúmať, za objektívnu podmienku prípustnosti dovolania. Bez jej splnenia nemôže dovolací súd pristúpiť k prieskumu dovolaním napádaného rozhodnutia. Tento reštriktívny prístup k posudzovaniu otázky prípustnosti dovolania vychádza zo základnej idey mimoriadnych opravných prostriedkov, v zmysle ktorej právna istota a stabilita nastolená právoplatným rozhodnutím sú narušiteľné len mimoriadne (výnimočne).

10. Dovolateľka namieta procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolaním namietanú procesnú (tzv. zmätočnosť) vadu, sú a/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby - svojou procesnou aktivitou - uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia a b/ miera (intenzita) takéhoto zásahu súdu, ktorej výsledkom je porušenie (nerešpektovanie) práva strany sporu na spravodlivý proces.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/ 04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

13. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Pôvodne čiastočne rozdielna a až neskôr zjednotená rozhodovacia prax najvyššieho súdu potom dospela k záveru, že diskutovaný pojem principiálne nemožno vykladať extenzívne - jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu (v tejto súv. por. najmä stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky uverejnené ako R 2/2016, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá tzv. zmätočnosť vadu, skôr tvoriacu súčasť § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., len výnimočne).

14. V prejednávanej veci o prípad vyššie spomenutej výnimočnosti, a teda ani o prípad nutnosti uplatnenia druhej vety stanoviska R 2/2016 (pre nedostatok podstatnej odchylnosti úpravy príslušnej zmätočnostnej vady v C.s.p. oproti skoršej úprave použiteľného aj po 1. júli 2016) nejde. Výnimka sa má totiž týkať len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, o aký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003), resp. ak odôvodnenie rozhodnutia obsahuje výkladom neodstrániteľné rozpory (protirečivosti).

15. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o

odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

16. Dovolací súd v zmysle vyššie uvedeného uvádza, že dovolaním napádaný rozsudok odvolacieho súdu ako primárny predmet dovolacieho prieskumu uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská oboch strán sporu k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i pre rozhodnutie rozhodné ustanovenia právnych predpisov, z ktorých tento súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať pritom na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Z pohľadu spochybniteľnosti úvah odvolacieho súdu je pritom významné len to, či sa tento rozhodne aj doplniť úvahy súdu prvej inštancie a ak áno, či takýmto jeho doplňujúcim úvahám nepôjde vytknúť medzerovitosť v uvažovaní alebo také rozpory s dôvodmi súdu prvej inštancie, ktoré už zakladajú prekvapivosť (nečakanosť) uzavretého odvolacím súdom či arbitrárnosť (neodôvodnenosť). V prejednávanej veci však o prípad žiadneho z takýchto nedostatkov nešlo, zvlášť ak stále platí i to, že za vadu podľa § 420 písm. f/ C.s.p. (tak isto ako skôr podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

17. Okrem práve uvedeného navyše z dovolania vyplýva, že dovolateľka za tzv. zmätočnosťnú vadu označila i nesprávne právne posúdenie veci (namietajúc predovšetkým závery o tom, že pre daný prípad nemožno aplikovať ustanovenie § 3 Občianskeho zákonníka v tom zmysle, že vznesenie námietky premlčania je v rozpore s dobrými mravmi). Tu však platí, že v oboch prípadoch nevymedzila uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až 435 C.s.p. V prvom to tak bolo preto, že treba prísne rozlišovať medzi oboma zákonom predpokladanými dovolacími dôvodmi, a teda aj dovolaniami pre zmätočnosť (podľa § 420 C.s.p.) a pre nesprávne právne posúdenie (podľa § 421 zákona, o ktorom je reč), pričom snaha tvrdiť zmätočnosť a odôvodňovať ju nesprávnym právnym posúdením veci je zjavným vybočením z medzi ustanovenia § 431 ods. 2 C.s.p. (podľa ktorého sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom - rozumej v akej procesnej aktivite alebo naopak pasívite súdu, podraditeľnej pod niektoré z písmen § 420 C.s.p. a nie pod § 421 zákona - spočíva táto vada), pominúc to, že v skutočnosti tu ide aj o pokus o zmiešanie oboch dovolacích dôvodov bez ujasnenia si primárne dovolateľom, o ktorý v konkrétnej veci má ísť. Nemožno síce vylúčiť, že právne posúdenie veci odvolacím súdom alebo aj súdom prvej inštancie bude naozaj nesprávnym právnym prostriedkom spôsobilým zvrátiť takýto stav je však (za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok) výlučne dovolanie opreté o ustanovenie § 421 C.s.p. (ktoré ale v prejednávanej veci podané nebolo). V druhom prípade platí, že platná právna úprava dovolacieho konania pozná len vyššie priblížené dva typy dovolaní a nie aj dovolanie z dôvodu nesprávne zisteného alebo vyhodnoteného skutkového stavu, keď aj v rámci dovolania pre nesprávne právne posúdenie dovolací súd posudzuje výlučne správnosť riešenia nižšími súdmi právnych otázok (questio iuris) a nie otázok skutkových (questio facti), ohľadne ktorých platí zákonná zásada viazanosti dovolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C.s.p.).

18. Z týchto dôvodov musel preto najvyšší súd dospieť k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné, resp. trpí vadou nevymedzenia uplatneného dovolacieho dôvodu spôsobom predpokladaným zákonom. Preto mu neostávalo iné, než dovolanie podľa § 447 písm. c/ C.s.p., resp. čiastočne aj podľa písmena f/ rovnakého ustanovenia odmietnuť.

19. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.